

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/pamiec/miejsca-pamieci/9211,NAKLO-NAD-NOTECIA-miasto-powiatowe-w-wojewodztwie-kujawsko-pomorskim.html>
20.04.2024, 17:26

NAKŁO NAD NOTECIĄ (miasto powiatowe w województwie kujawsko- pomorskim)

1. Pośrodku Rynku wznosi się betonowy pomnik Walki i Męczeństwa z 1969 r. w formie strzelistego elementu o przekroju trójkątnym (proj. Henryk Rasmus). Na nim z trzech stron umieszczono betonowe płaskorzeźby figuralne symbolizujące wydarzenia z lat 1918, 1939 i 1945.
2. Po wschodniej stronie tego pomnika znajduje się płasko ułożona płyta kamienna z czarną tablicą - upamiętniająca miejsce, z którego powstańcy wyruszyli do walki. Odsłonięto ją 13 II 2009 r. w ramach obchodów 90. rocznicy wybuchu powstania.
3. Na skraju parku 700-lecia od strony ul.

Sądowej w czerwcu 1990 r. odsłonięto pomnik w kształcie głazu narzutowego na podstawie z kostek kamiennych, z umocowanym z boku krzyżem z prętów metalowych. Upamiętnia on miejsce, w którym 2 VI 1919 r. zamordowano Antoniego Nadszakałę (1888-1919), miejscowego rzemieślnika, który poniósł śmierć w odwecie za owacyjne pożegnanie przez Polaków dziennikarzy angielskich i amerykańskich, goszczących w mieście w celu zapoznania się na miejscu z wynikami powstania wielkopolskiego. Pomnik powstał staraniem harcerzy Hufca Nakło.

4-5. Poległych uczestników powstania wielkopolskiego upamiętniono w 1922 r. na wewnętrznych odcinkach muru po bokach głównej bramy cmentarza przy ul. Bohaterów. Po stronie zachodniej znajduje się podłużny grób 32 powstańców, ograniczony z przodu murkiem z dużych bloczków kamiennych, a od strony ulicy ogrodzeniem cmentarza. Na ścianie bramy między dwoma krzyżami *Virtuti Militari* na pionowych wspornikach umieszczono tablicę z 15 znanymi nazwiskami (LS wymienia 13 z nich, w tym siedmiu poległych w styczniu 1919 r. w walkach w okolicach miasta i pięciu, którzy stracili życie 8 i 9 II pod Józefkowem). Po wschodniej stronie bramy pochowano Antoniego Nadszakałę (patrz wyżej). Jego grób otoczony jest murkiem z kostek kamiennych, a na ogrodzeniu od strony bramy umieszczono tablicę i dużego płaskorzeźbionego białego orła w koronie na czerwonym tle. Całość odnowiono w 1946 r.

6. Tablica ku czci Antoniego Nadszakały o tej samej treści co tablica cmentarna (wmurowana wtórnie?) znajduje się u zbiegu ulic Sądowej i

Kościelnej, w narożniku ogrodzenia kościoła św.
Wawrzyńca.

